

LAKIALOITE 195/2000 vp

Laki tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia siten, että perhehoitajalain (312/1992) 3 §:n nojalla perhehoitajalle maksettavat perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja

ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset (kulukorvaukset) eivät olisi veronalaista tuloa.

PERUSTELUT

Perhehoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 25 §:n mukaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä henkilön kodin ulkopuolella yksityiskohtaisesti perhehoitajalain mukaisesti. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin. Hoidolla pyritään edistämään hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään.

Huostaanotetut lapset ovat laajin perhehoitoon sijoitettu ryhmä. Myös kehitysvammaisille aikuisille perhehoito on sopiva hoitomuoto samoin kuin mielenterveydellisistä syistä hoitoa tai huolenpitoa tarvitseville henkilöille. Perhehoitoon voidaan sijoittaa myös vanhuksia. Perhehoito on laitoshoitoon verrattuna hoidettaville usein paljon mieluisampi vaihtoehto ja yhteiskunnalle taloudellisesti laitoshoidon edullisempää.

Perhehoidon järjestämistä säännellään tarkemmin perhehoitajalaissa (312/1992) ja perhe-

hoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetussa asetuksessa (420/1992). Perhehoitajalain 1 §:n mukaan perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka antaa kodissaan perhehoitoa hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntainliiton kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella. Perhehoitajalle maksetaan palkkio, jonka määrästä ja suorittamisesta on sovittava toimeksiantosopimuksessa. Tämän lisäksi perhehoitajalain 3 §:n mukaan, jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle maksetaan korvaus perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista sekä hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista. Maksettavien korvausten suuruudesta ja tarkentamista perusteista säädetään asetuksella. Myös näiden korvausten määrästä ja suorittamisesta on määrättävä toimeksiantosopimuksessa.

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuu perhehoitajalle merkittäviä kustannuksia. Perhehoitajalle maksettavasta

palkkiosta ja korvauksesta annetussa asetuksessa ja toimeksiantosopimuksissa on lähtökohtana, että näistä kustannuksista maksetaan perhehoitajalle todellisten kustannusten mukainen korvaus. Asetuksen 2 §:ssä on kuitenkin asetettu maksettavalle kulukorvaukselle myös vähimmäis- ja enimmäismäärät. Mikäli perhehoidosta ei sovita maksettavaksi kulukorvausta, tulee tästä ottaa toimeksiantosopimukseen nimenomainen maininta.

Nykyisen verotuskäytännön mukaan perhehoitajien saamat perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset eli kulukorvaukset katsotaan verotuksessa ennakoperintälain 25 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaiseksi työkorvaukseksi. Ennakoperinnässä nämä korvaukset katsotaan veronalaiseksi ansiotuloksi ja niistä suoritetaan ennakonpidätys veroviraston määräämän pidätysprosentin mukaisesti. Ennen lopullisen verotuksen valmistumista tai lopullisen veron määräämisen jälkeen perhehoitaja voi kuitenkin hakea kulukorvausten vähentämistä veronalaisista tuloistaan tuloverolain mukaisina tulonhankkimismenoina. Toinen vaihtoehto on, että perhehoitaja antaa verovirastolle selvityksen (arvion) verovuonna hänelle maksettavien kulukorvausten määrästä ja pyytää verovirastoa alentamaan ennakonpidätysprosenttia, jotta se vastaisi lopullisia veroja.

Jotta perhehoitajan kulukorvauksia ei kohdeltaisi verotuksessa verotettavana ansiotulona, on perhehoitajan oltava aktiivinen ja erikseen pyydettyä verovirastoa alentamaan ennakonpidätysprosenttia tai haettava muutosta lopulliseen verotukseensa. Tämäkään ei vielä välttämättä takaa oikeaa lopputulosta verotukseen, vaan on edelleen kuntia, joissa perhehoitajien verottaminen on epäselvää. Verotuksen oikea lopputulos saattaa olla riippuvainen siitä, ymmärtääkö ja

osaako perhehoitaja hakea muutosta verotukseensa.

Nykyinen verotuskäytäntö saattaa aiheuttaa sen, että perhehoitajia on jatkossa yhä vähemmän. Verotuskäytännön yhdenmukaisuuden ja oikeudenmukaisen verotuksen varmistamiseksi olisi tuloverolakiin lisättävä säännös, jonka mukaan perhehoitajalle perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvauksia eli kulukorvauksia ei katsotaisi veronalaisiksi tuloiksi. Säännöstä sovellettaisiin sekä perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen mukaisesti että asetuksen laskentaperusteista poikkeaviin toimeksiantosopimusten mukaisiin kulukorvauksiin.

Ehdotetulla muutoksella halutaan tukea perhehoitajaksi ryhtymistä. Perhehoitajia tarvitaan lisää, sillä kodin ulkopuolelle lastensuojelullisista syistä sijoitettujen lasten määrä on koko 1990-luvun kasvanut. Viimeisimmän tilastotiedon mukaan sijoitettuna oli 12 132 lasta ja nuorta. Sijaishuoltopaikat ovat nykyisin lähes poikkeuksetta täynnä. Myös vanhusten hoidossa perhehoidon tukeminen voidaan katsoa tarpeelliseksi.

Kulukorvausten säätäminen verovapaiksi vähentäisi myös veroviranomaisten työmäärää. Myöskään valtion verotuloihin sillä ei pitäisi olla vaikutusta, koska kulukorvauksien vähentäminen ansiotuloista on jo nyt mahdollista viimeistään lopullisessa verotuksessa. Lainmuutoksella saattaisi olla jopa julkisen sektorin kustannuksia vähentävä vaikutus, mikäli laitoshoidon voitaisiin suuremmassa määrin korvata perhehoidolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annettuun tuloverolakiin (1535/1992) uusi 92 b § seuraavasti:

92 b §

Perhehoitajan kulukorvaukset

Veronalaista tuloa eivät ole perhehoitajalain (312/1992) 3 §:n nojalla perhehoitajalle maksettavat perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja

ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset (*kulukorvaukset*).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Tätä lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 2001 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2000

Merikukka Forsius /vihr
Matti Saarinen /sd
Janina Andersson /vihr
Jukka Vihriälä /kesk
Anni Sinnemäki /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Erkki Kanerva /sd
Lauri Kähkönen /sd
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas

Mikko Kuoppa /vas
Inkeri Kerola /kesk
Niilo Keränen /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Tanja Karpela /kesk
Leena Luhtanen /sd
Ilkka Taipale /sd
Pekka Vilkuna /kesk
Esko-Juhani Tennilä /vas

